

Riktlinjer för handläggning av ersättning från föräldrar med placerade barn och ungdomar

Fastställd av socialnämnden
Framtagen av socialförvaltningen
Datum 2018-04-18
Ärendenr SON 2015/136
Version 1.1

Riktlinjer för handläggning av ersättning från föräldrar med placerade barn och ungdomar

Innehåll

1. Inledning	3
2. ALLMÄNNA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	3
2.1. Föräldrarnas ersättningskyldighet	3
2.2. Ekonomiska konsekvenser när ett barn placeras.....	3
2.3. Barnbidrag/ förlängt barnbidrag	3
2.4. Studiebidrag och eventuellt inackorderingstillägg.....	4
2.5. Underhållsstöd.....	4
2.6. Barnpension	4
2.7. Vårdbidrag	4
2.8. Bostadsbidrag.....	4
2.9. Försörjningsstöd	4
2.10. När barnet fyller 18 år	4
2.11. Information till föräldrarna	5
2.12. Föräldrars ersättningskyldighet till kommunen	5
3. HANDLÄGGNING	5
3.1. Beräkning av ersättningen	5
3.2. Nödvändiga handlingar.....	5
3.3. Inkomstberäkning	6
3.4. Beräkning av ersättningsbeloppet.....	6
3.5. KommunikERING av beräkningsunderlaget.....	6
3.6. Jämkning	6
3.7. Beslut om ersättning	7
3.8. Delgivning av beslut.....	7
3.9. Överklagan.....	7

3.10. Ändring av ersättningsbelopp	7
3.11. Årlig omräkning	7
4. Betalningsförmåga.....	7
4.1 Utebliven betalning	7
4.2. Ersättningstalan vid placeringar enligt SoL och LVU	7

1. Inledning

Socialnämnden har befogenhet att utfärda riktlinjer för nämndens verksamheter. Detta dokument innehåller anvisningar för handläggningen av föräldrars ersättning till socialnämnden för kostnader för dygnetruntplacerade barn under 18 år. Den lagstiftning som främst ligger till grund för kommunens rätt att ta ut ersättning av föräldrar är 7 kap 1 § föräldrabalken (FB), 8 kap 1 § socialtjänstlagen (SoL) och 20 § Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Hur ersättningen ska bestämmas framgår i 6 kap. 2 - 4 §§ socialtjänstförordningen (SoF).

I riktlinjerna för handläggning av föräldrars ersättning för placerade barn slås fast att när ett barn placeras i dygnetruntvård genom socialnämndens försorg skall en utredning om föräldrarnas omsorgsförmåga göras och ett beslut om ersättningsbelopp skall fattas för vardera föräldern. Föräldrarna ska, så snart det står klart att det kan bli aktuellt med insats i form av dygnetruntplacering för barnet, informeras om sin ersättningsskyldighet för vården, samt om vilka konsekvenser det i övrigt innebär för deras ekonomi.

2. ALLMÄNNA FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1. Föräldrarnas ersättningsskyldighet

Enligt 7 kap 1 § FB har föräldrar, var för sig, försörjningsskyldighet gentemot sina barn. För föräldrar som inte bor med barnet fullföljs skyldigheten genom underhållsbidrag. Föräldrarna har enligt 8 kap 1 § SoL och 20 § LSS skyldighet att bidra till kommunens kostnader för förvård av barn som placerats med stöd av Sol, LVU eller LSS. I LSS-förordningen 5 § hänvisas till 6 kap. 2 - 4 §§ SoF där det framgår att ersättningen ska bestämmas efter samma grunder som gäller för återbetalningsskyldighet för var och en av föräldrarna enligt lagen om underhållsstöd. Var och en av föräldrarna ska bidra, men beloppet får inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet. Ersättningsskyldigheten gäller vid både tillfälliga och stadigvarande placeringar från dagen för placeringens verkställighet. Skyldigheten gäller både vid placering i familjehem och vid placering på institution.

2.2. Ekonomiska konsekvenser när ett barn placeras

När ett barn dygnetruntplaceras medför det att föräldrarna förlorar rätten till socialförsäkringsförmåner som är knutna till att de har barnet i sin vård. Socialnämnden har alltid skyldighet att meddela Försäkringskassan (FK) när ett barn blir dygnetruntplacerat, omplaceras eller flyttar hem till föräldern igen.

2.3. Barnbidrag/ förlängt barnbidrag

FK betalar inte ut barnbidraget till föräldern vid Sol- och LVU-placeringar. Vid placering i familjehem ska FK efter framställan från socialnämnden utbetala barnbidraget till familjehemmet. Omkostnadsersättningen ska reduceras med motsvarande belopp. (4§ tredje stycket Lagen om allmänna barnbidrag (ABBL) och 8§ Lagen om förlängt barnbidrag (FBBL).

Vid placering på institution ska FK efter framställan från socialnämnden betala ut barnbidraget till nämnden. Nämnden ansvarar för att anmäla till försäkringskassan om barnet omplaceras eller flyttar hem till föräldern igen. (7§ ABBL och 8§ FBBL.) Vid LSS-placeringar väljer föräldrarna själva om barnbidraget ska fortsätta utbetalas till dem eller om

det ska utbetalas till familjehemmet. Reglering görs via omkostnadsersättning om barnbidraget utbetalas till familjehemmet.

2.4. Studiebidrag och eventuell inackorderingstillägg

Om ett barn är placerat kan studiehjälp för en omyndig studerande betalas ut till Kommunen eller någon annan för att användas till den omyndiges utbildning och uppehälle. Begäran om ändrad betalningsmottagare görs till lokala CSN. Av begäran ska framgå att socialnämnden i utredning kommit fram till att socialnämnden/individ- och familjeomsorgen ska vara betalningsmottagare. Det är även möjligt att begära att ett familjehem ska vara betalningsmottagare. Omkostnadsersättningen reduceras då med motsvarande belopp. (33§ 2st Studiestödsförordningen)

2.5. Underhållsstöd

Underhållsstöd för en förälder från FK dras in från första månadsskiftet efter barnets faktiska flyttning. Kommunen är skyldig att omgående meddela när ett barn placeras utanför hemmet. Den underhållsskyldige förälderns återbetalningsskyldighet till FK upphör från placeringsdatumet. Kommunen skall i stället ställa motsvarande ersättningskrav på den underhållsskyldige föräldern. När placeringen upphör måste boföräldern på nytt göra en ansökan om underhållsstöd hos FK

2.6. Barnpension

Barnpensionen kan inte uppbäras av kommunen som ersättning för kostnaderna för vården. FK fortsätter att betala ut pensionen till föräldern. Föräldern bör uppmanas att bidra med dessa medel för vissa av barnets kostnader, exempelvis kläder och fritidsaktiviteter. Omkostnadsersättningen skall då reduceras med motsvarande belopp. Om föräldern inte accepterar detta kan det framräknade ersättningsbeloppet till kommunen jämkas uppåt med hänvisning till inkomst från barnpension. Det jämkade ersättningsbeloppet får dock aldrig överstiga aktuellt underhållsstödsbelopp. Om ett placerat barn uppbär barnpension är kommunen enligt 5 kap 3 § punkt 3 Sof skyldig att anmäla till överförmyndaren om det kan antas att en förälder inte förvaltar barnets egendom på ett betryggande sätt.

2.7. Vårdbidrag

FK beviljar inte vårdbidrag för ett placerat barn. Ett familjehem har således inte rätt till vårdbidrag. En särskilt förordnad vårdnadshavare kan däremot uppbära vårdbidrag.

2.8. Bostadsbidrag

FK kan komma att dra in bostadsbidrag och KBH, Kommunalt bostadsbidrag för funktionshindrade. Om socialnämnden anser att föräldern har kvarvarande behov av en bostad med tidigare storlek skall detta meddelas till FK.

2.9. Försörjningsstöd

Försörjningsstöd beviljas inte avseende kostnader för ett barn som är placerat.

2.10. När barnet fyller 18 år

Kommunen har inte möjlighet att ta ut ersättning från föräldrarna när barnet fyllt 18 år, även om den unge fortfarande omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet, dvs går i skolan. Ansvarig handläggare ska inför att ungdomen fyller 18 år uppmana ungdomen att själv ansöka hos FK om förlängt underhållsstöd från sina föräldrar. Ansökan bör göras ett par månader innan. Eventuellt förlängt underhållsstöd och studiebidraget betalas ut till den unge som skall stå för sina kostnader i motsvarande utsträckning. Reglering sker därefter via omkostnadsersättningen.

2.11. Information till föräldrarna

Så tidigt som möjligt i utredningsprocessen när en placering antas bli aktuell ska utredaren informera föräldrarna om deras ersättningsskyldighet för barnets kostnader. Föräldrarna ska även informeras om vilka konsekvenser placeringen kan få för deras ekonomi i övrigt. Informationen bör lämnas både muntligt och skriftligt. (Bilaga 1)

2.12. Föräldrars ersättningsskyldighet till kommunen

En utredning skall göras om föräldrarnas försörjningsförmåga, och beslut fattas enligt följande:

- Beslut om föräldrarnas ersättning skall fattas när placeringstiden överstiger en månad, oavsett om det är fråga om placering i jourhem, en tillfällig placering under utredningstiden, eller stadigvarande placering. Det avgörande är att föräldern inte har barnet i sin vård i hemmet på minst en månad.
- Ersättningsskyldigheten gäller från den dag placeringen verkställdes.
- Ett beslut skall fattas för vardera föräldern, oavsett om föräldrarna bor tillsammans eller är separerade.
- Beslutet skall alltid innehålla ett bestämt ersättningsbelopp. Beloppet kan omprövas under hela placeringstiden. Föräldrarna är skyldiga att meddela ändrade förhållanden.
- Ersättning tas inte ut från föräldrarna om det framräknade ersättningsbeloppet understiger 150 kr per barn och månad.
- För kortare placeringstid än en månad tas ingen ersättning ut från föräldrarna. Beslut om eftergift enligt 9kap 4 § Sol skall fattas.
- Om en förälder inte betalar ersättning enligt fattat beslut är utgångspunkten att kravåtgärder alltid skall vidtagas. Vid placeringar enligt LSS innebär det att ställning tas till om indrivningsåtgärder och ansökan om betalningsföreläggande ska göras. Vid Sol-, och LVU-placeringar skall ställning tas till om det finns förutsättningar för ersättningstalan hos Förvaltningsrätten

3. HANDLÄGGNING

3.1. Beräkning av ersättningen

Var och en av föräldrarna ska ersätta kommunen med belopp motsvarande återbetalningsbeloppet vid underhållsstöd (Underhållsstödslagen 25-27 §§). Som underlag för beräkningen utgår man dels från inkomststoppgifter från det senaste taxeringsbeslutet, dels från antalet barn som föräldern är försörjningsskyldig för enligt 7 kap. 1 § FB. Även om föräldrarna är sammanboende kan de ha olika antal barn.

Om en förälder fullgjort underhållsskyldigheten genom ett engångsbelopp eller annat bidrag till barnets underhåll under placeringstiden behöver föräldern inte bidra till kommunens kostnader för vården. Om barnet innan placeringen bott hos en förälder som uppburit underhållsstöd för barnet finns det redan ett uträknat återbetalningsbelopp hos FK mot den andre föräldern. Detta återbetalningsbelopp ska utgöra grund för beslutet för den underhållsskyldige föräldern.

3.2. Nödvändiga handlingar

Senaste taxeringsbeslutet

Skattemyndigheten ska på begäran lämna kommunen inkomst-, och förmögenhetsuppgifter för fastställande av ersättningsbeloppet (6 kap 2 § SoF)

Beräkningsunderlag

Blankett för beräkning av ersättningsbeloppet (Bilaga 2)

Beslutsblankett

Blankett som innehåller beslut om storleken på ersättningsbeloppet, och uppgifter om när och hur det ska betalas. (Bilaga 3 och 4)

3.3. Inkomstberäkning

Som inkomst räknas:

- Inkomst av tjänst (netto)
- Inkomst av kapital (avdrag i deklARATIONEN för skuldräntor och andra kostnader läggs till)
- Studiemedel i form av studiebidrag (ej lånedel)
- 1 procent av den del av skattepliktig förmögenhet som överstiger 900 000 kr
- Inkomst av näringsverksamhet (som ska ökas med underskott från tidigare beskattningsår, utgift för egen pension med högst ett halvt basbelopp, avsättning till periodiseringsfond och ökning av expansionsmedel, och minskas med återföring till beskattning av avdrag för avsättning till periodiseringsfond och minskning av expansionsmedel)

Den framräknade summan utgör årsinkomstbeloppet och minskas med 100 000 kr. Beloppet som återstår läggs till grund för beräkningen av ersättningsbeloppet.

3.4. Beräkning av ersättningsbeloppet

Ersättningsbeloppet beräknas som en procentuell andel av föräldrarnas inkomst.

Procenttalet bestäms med hänsyn till antalet barn som föräldern har att försörja enligt 7 kap 1 § FB, oavsett om barnen bor med föräldern eller inte.

Procentsats per barn om 1 barn: 14	2 barn: 11,5	3 barn: 10	4 barn: 7,75	5 barn: 6,4
6 barn: 5,5	7 barn: 4,85	8 barn: 4,35	9 barn: 4	10 barn: 3,7

3.5. KommunikERING av beräkningsunderlaget

Innan beslut fattas om att föräldrar ska betala en viss ersättning skall beräkningsunderlaget och beräknad ersättning kommuniceras med dem. Föräldrarna informeras om beräkningssättet och ges möjlighet att se om underlaget är korrekt, och eventuellt begära jämkning. Föräldrarna ska informeras om att beloppen omräknas årligen och om antalet barn, som de är försörjningskyldiga för, ändras.

3.6. Jämkning

Om det framräknade beloppet bedöms vara oskäligt i förhållande till föräldrarnas ekonomiska förmåga eller social situation kan jämkning ske till en skälig nivå. Föräldrarnas inkomst kan ha förändrats väsentligt, eller att föräldern står för vissa av barnets kostnader. En anledning kan vara att barnet regelmässigt vistas hemma hos föräldern, t e x varje helg. Jämkning kan även göras uppåt, t e x om föräldern uppbär barnpension för det placerade barnet. Anledningen till jämkning skall anges i beslutet. Jämkning kan ske redan från början, eller vid ett senare tillfälle. För bedömning avseende behovet av jämkning kan jämförelse göras

med föräldrarnas ekonomi i förhållande till normen för försörjningsstöd. Föräldern ska inte betala mer än sitt eventuella överskott, och får med andra ord inte hamna under normen.

3.7. Beslut om ersättning

Beslutet ska innehålla ersättningsbelopp samt uppgifter om när och hur det ska betalas. Om det framräknade ersättningsbeloppet blir lägre än 150 kr per barn och månad tas ersättningen inte ut. (Bilaga 5)

3.8. Delgivning av beslut

Beslutet ska delges respektive förälder. Beslutet ska även överlämnas till den som enligt förvaltningens rutiner är ansvarig för upplägg och bevakning i ekonomisystemet.

3.9. Överklagan

Nämndens beslut om vad en förälder ska betala i ersättning till kommunen kan inte överklagas med förvaltningsbesvär.

3.10. Ändring av ersättningsbelopp

En förälders försörjningsskyldighet kan komma att ändras genom att flera eller färre barn ska försörjas. Förändringen påverkar procentsatserna vid beräkning av ersättningsbeloppets storlek. En omräkning görs då i anslutning till den förändrade försörjningsskyldigheten och kan ske när som helst under året.

3.11. Årlig omräkning

Ersättningsbeloppet ska omräknas varje år utifrån det senaste taxeringsbeslutet och avse perioden 1 februari - 31 januari. Om en förälders ekonomiska förhållanden ändras under perioden kan nytt avgiftsbeslut fattas. Den årliga omräkningen av ersättningsbeloppet som grundar sig på ny taxering är inte ett nytt beslut om att betala ersättning till kommunen utan endast en omräkning av beloppet. Delgivning av beräkningsunderlaget ska därför inte ske. Respektive föräldrar underrättas årligen om det nya ersättningsbeloppet (Bilaga 6)

4. Betalningsförmåga

Föräldrarnas aktuella ekonomiska situation ska utredas så långt det är möjligt. Den enskilde ska alltid erbjudas möjlighet att presentera och diskutera sina ekonomiska förhållanden. Det avgörande är om föräldrarnas hushåll hamnar under den aktuella normen för försörjningsstöd. Vid beräkningen ska hänsyn inte tas till skulder. Om föräldern inte medverkar till att utredningen kan genomföras har förvaltningen ändå rätt att göra kontroller med försäkringskassan, skattemyndighet, arbetsgivare, etc. utan föräldrarnas samtycke.

4.1. Utebliven betalning

I hantering av obetalda fakturor samarbetar Region Gotland med Intrum Justitia. Region Gotland handlägger utskick av faktura och en betalningspåminnelse. Därefter överlämnas ärendet till Intrum Justitia för fortsatt handläggning. Frågor därefter gällande betalning, anstånd och avbetalningsplaner besvaras av Intrum Justitia.

4.2. Ersättningstalan vid placeringar enligt SoL och LVU

Om en förälder inte betalar ersättning i enlighet med fattat beslut för kostnader som socialnämnden haft enligt 8 kap 1 § SoL uppstår ett krav mot föräldern. Nämnden kan med stöd av 9 kap. 3 § SoL väcka talan om ersättningen hos förvaltningsrätten. Talan hos

förvaltningsrätten måste väckas inom 3 år från det nämndens kostnader uppstod. Rutiner för ersättningstalan upprättas inom barn- och familjeenheten.